

Izbija razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostopne petstvestica 60 vin, pogojen prostor 1 K; razglasila in poslane vrstice po 1 K; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna štev. stane 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. Za Nemčijo celo leto 77 K, za ostalo tujino in Ameriko 84 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Socialna revolucija buržoazije.

Kapitalistična družba ni večna, kakor ni na svetu sploh nič večnega. Ta družba je organizem, četudi ne idealen, kakor ni sploh nič, kar je idealno, idealno. Ali vsak organizem je konservativen; vse, kar je, ima nagon, da se ohrani. Povsem irelevantna so pri tem psevdofilozofična vprašanja, ali je individualnost, ki hrani svoj obstanek, potrebna ali nepotrebna, koristna ali škodljiva. Nagon samohranitve je del bitja — tudi kolektivnega bitja — in nima nič opraviti s sodbo ali nazorom kakšnega razuma, izven sebe. Po splošnem človeškem mnenju je gad škodljiv; ali to ni gadovo mnenje. On hoče živeti zaradi sebe prav tako kakor »koristna« čebela ali pa človek, ki je nevaren skoraj vsakemu drugemu živemu bitju.

Poleg tega nagona je pa drugi z njim na eni strani soglasen, na drugi pa mu nasproten: Nagon porajanja. Soglasen je s prvim, ker je reproduciranje samega sebe takorekoč podaljšanje svoje eksistence preko smrti; nasproten mu je, ker je smrt cena tega novega življenja.

Priradoslovni zakoni se ne morejo v splošnem meniti nebi nič aplicirati na socialne prikazni in procese človeštva; ali omenjeni dvojni nagon vlada v človeški družbi prav tako kakor v posameznem individuumu. Družba, ki je nastala, stremi po svoji trajnosti. Da je morala druga pred njo umreti, je praktično nebriga; sama ne mara umreti; v sebi ima sile, ki streme po rojstvu, to se pravi po njenem pokončanju. In kakor se je vsaka prejšnja družba — ali družabna oblika ali organizacija — morala umakniti novi, katero je sama porodila, tako je tudi kapitalistična družba mati nove, porajajoče se, embrionalno že obstajajoče, kateri se bo morala umakniti.

Za smer družabne evolucije so pred vsem merodajni njeni zakoni. Tej evoluciji je torej nemogoče služiti brez znanja teh zakonov. Ohranjalci kapitalistične družbe imajo enako napako kakor utopisti katerekoli vrste. Eni in drugi prezirajo zakon; eni in drugi hočejo imeti družbo po svoji volji, precenjujoč vrednost te volje in svojo moč. V procesu socialnega razvoja morejo ljudje biti le pomočniki, ne pa stvarniki no zgledu svetopisemskega Boga, ki je baje iz nič ustvaril, kar je hotel; pa še on je potreboval vzorec, ko je ustvarjal človeka, kajti brez tako tehtnega razloga ga ne bi bil ustvaril po svoji podobi.

Kapitalistični pretorijanci ne morejo iz sedanjega družbe napraviti petrefakta, ki ostane neizpremenjen; spekulativni revolucionarji ne morejo ustvariti družbe po svoji glavi in ne morejo sami določiti časa za svojo gloriozno revolucijo.

Marsikoga med njimi je sploh zapeljal izraz revolucija, da jemlje besedo za dejanje, ne pa za rezultat.

V šolskem pouku zgodovine je bil pojem revolucije splojen z nasilno prekucijo; boji na barikadah, natikanje aristokratskih glav na sulice, požiganje gradov, mučenje in ubijanje vladajočih — to je bila revolucija. Ta razlaga nam ne more zadostovati, če imamo socialni razvoj v splošnem pred očmi. Barikade in kanoni so lahko sredstva revolucije, niso pa njena neizogibna, še manj pa so njena edina sredstva. Socialna revolucija obsega vso serijo dogodkov, ki onemogočajo in odstranjujejo stare družbo in definitivno utrdijo novo. Tako je bil ne le bronasti meč, ampak tudi bronasto kladivo revolucionarno sredstvo. Ko se je človek navadil obdelavati zemljo, krotiti živali in spravljati plodove polja, pa je opustil nomadno življenje in začel kolonizirati svet, je izvršil družabno revolucijo.

Dejstvo je, da ni bilo nobene socialne revolucije — in bilo jih ni baš malo — brez boja in sile. Kajti vedno se je revolucionarni tendenci zoperstavljala konservativnost; staro je hotelo vztrajati, mlado je hotelo zmagati. Res je tudi, da je bila skoraj vsaka taka revolucija krvava, včasih bolj, včasih manj surova; ali medtem ko je boj neizogiben v vsaki revoluciji, ni prelivanje krvi in brutalnost absolutno neizogibna. Povsem lahko si je domisliti razmere, v katerih odloči vso revolucijo duševen boj.

Kapitalistična družba sama je rezultata revolucije; ali njeni reprezentanti so večinoma pozabili na to. Deloma se jim niti to ne more očitati; velika množina jih tega niti ne ve. Tudi v dobi revolucije same ni vladalo v vseh glavah jasno spoznanje in dejanj ni vodila vedno smoternost. Francoska revolucija ni izbruhnila s parolo: »Ustanovimo kapitalistično družbo!« Lincoln gotovo ni prišlo na misel, da postane pionir take družbe. Ali posledica francoske revolucije je bila kapitalistična družba po velikem delu evropskega kontinenta; civilna vojna v Ameriki je pripravila tla kapitalizmu na oni strani oceana.

Revolucija je izbruhnila, bolje rečeno, je stopila v akuten štadij, ko so dotedanje socialne razmere postale neznozne, opozicijske sile v njej pa dovolj močne, da so se drznile odločnega boja. Fevdalizem na Francoskem koncem osemnajstega stoletja, fevdalizem ameriškega juga sredi devetnajstega stoletja, nekdanj porojen po neizprosnih zakonih razvoja in takrat neizogiben, je postal absolutna zapreka nadaljnjega razvoja. Zarodki industrializma so se v njegovi družbi učvrstili. Tehnika je množila in izpopolnjevala stroje, ki so zahtevali nov način produkcije in svobodo za industrialne gospodarje, za trgovino, za tekmo. Fevdalne institucije niso dajale take svobode in je niso smele dajati, če niso hotele sa-

me sebi izpodkopati. »Tretji stan« se je dvignil za svojo svobodo. Plemstvo je branilo svoje pravice. — »Privilegije!« — je odgovarjal tretji stan.

Nobena teh in ostalih meščanskih revolucij se ni pričela, ko je počila prva puška. Uvedba prvega parnega stroja je pravi začetek tiste socialne revolucije, ki je porodila kapitalistično družbo. P vi mašini je morala slediti druga; novi način produkcije, praktičnejši in učinkovitejši od starega, se je moral širiti, ker je bil boljši. Ali red stare družbe je bil njegovemu razširjanju na poti. Veljaki te družbe, fevdalni zemljiški gospodarji, niso mogli trpeti, da jim nastanejo v tovarnah tekmeči in jih navsezadnje še izpodrinejo.

Buržo je kajpada hotel obogateti in je zahteval odstranitev zaprek — svobodo. Aristokrat je učvrščal zapreke, za katerimi se je bleščala njegova svoboda. On je našel jezika in peresa, ki so opevali »poljedelstvo« kot posvečeno podlago države in aristokracijo kot od Boga ustanovljeno institucijo; buržo je našel ekonomije, ki so znali dokazati važnost industrije in salihčarje, ki so pehali aristokrata iz nebeskih višin v smešnost.

To je bil pohod socialne revolucije. Upor tretjega stanu v francoskem parlamentu, dviganje mrtvih žrtev pred balkonom pruskega kralja, naskok na dunajski arzenal, Lincolnov podpis na vojnem dekretu so bile epizode, važne epizode, ali vendar le epizode v socialni revoluciji buržoazije.

Rezultat teh revolucij, v katerih je meščanstvo nastopalo kot zatiran ali vsaj zapostavljen »stan« in se je bojevalo za enakopravnost seveda — je bil kapitalistični sistem. Ali tudi ta je padel kot gotov, zrel sad z drevesa prvi dan po »končani« revoluciji. Revolucija se ni končala z aretacijo ali z obglavitvijo Ljudevita Bourbona, ne z zmago pruske reakcije, ne s kapitulacijo Dunaja in Goergeya, ne z ono ameriške konfederacije. Naj je bila zmaga na tej ali na oni strani, nikjer ni bila popolna. V nobenem slučaju niso bili uničeni vsi sledovi starega ali vse sile novega reda. Z boljše je prestopila reakcija in revolucija na gospodarsko polje, odtod sta oba dela skušala osvajati vse postojančne moči, vlado, parlamente, sodišča, šole itd. In tukaj je bil stari sistem naposled premagan, ko je iz meščanov nastala buržoazija, iz posameznih bogatinov, podjetnikov, kapitalistični razred, do česar so morali kapitaliste prejaliste privesti njih interesi.

Ko je revolucionarna buržoazija dosegla oblast, četudi ni zadržala vseh sledov fevdalizma, je zamrl njen revolucionarni duh. Kajti sedaj je postala posestnica. Nič več ni šlo za to, da pridobi, kar se ji odreka, ampak da obrani, kar je dosegla. Ostala je konservativna in zre na novo socialno revolucijo tako, kakor je fevdalizem zrl na njeno.

Kriza v centralni vladi in naša stranka.

Naša stranka ni zavzela napram krizi pravzaprav še nikakršnega stališča. Presojati moremo to krizo le kot naraven pojav politike te vlade in prav nič drugega. In da i mi nismo bili zadovoljni z vlado, je jasno, zakaj pest, ki jo je vihljal Protšč nad ljudstvom, zlasti nad delavstvom in uradničtvom, je bila trda, drzna, absolutistična, ki v sedanjih dobli nikakor ni primeren recept za ozdravljenje žalostnih družabnih in socialnih razmer. Popolnoma nepotrebno bi bilo, če bi se hoteli o tem prerekati. Zato je sklepamo, da je bil zadnji čas, da je odšel in naša iskrena želja zahteva, da odide z njim v večni pokoj tudi njegov sistem vladanja. Stranka ima veliko zadoščenje že v tem, ko je morala vsemogočna liberalna JDS pustiti pasti svojega izposojenega voditelja in se je z njegovim padcem tudi omajalo stališče liberalnih teroristov v pokrajinskih vladah in zastopih.

Nikakor pa ni le sistem vladanja ono zlo, ki smo ga obsodili. Vemo namreč, da je hotela vladajoča večinska koalicija, v kateri igra JDS najvažnejšo vlogo, uveljaviti povsem krivično volilno pravico: omejeno splošnovolilno pravico in tako razdeljena volilna okrožja, da bi pri volitvah delavski zastopniki le prav težko dosegli volilne uspehe. Hoteli so napraviti volilni ključ nekako tako, kakor ga je nekdaj napravil slavni Šusteršič za kranjski deželni zbor in kakor je bil napravljen po njegovih nasvetih tudi za državni zbor. Takega izdajstva nad delavstvom pa socialno-demokratska stranka, če je še tako opozicijska in še tako proti sodelovanju z meščanskimi strankami, ne more dopustiti, marveč mora preprečiti zle nakane svojih nasprotnikov na vsak način. In če le to doseže, je dosegla kot stranka političen uspeh. Trenutno še bolj važno pa je, da se ustavi persekucije organizacij, zaupnikov in tiska. Ustaviti se morajo: če ne bo dovedla mirna pot do uspehov, imamo še

ostrejšo pomoč; sila žilavega jugoslovanskega ljudstva se za daljšo dobo ne da zlomiti niti z najhujšim nasiljstvom.

Vprašanje nastane, kako naj klub naših predstavnikov v Beogradu uveljaviti svoje zahteve. Po vseh različnih parlamentih je običaj, da imajo klubi svobodno roko, razen v načelnih vprašanjih; v taktičnih vprašanjih pa odločajo sami po položaju, ki je vsakokrat. Isti mandat imajo tudi naši poslanci. Skoro nedvomno je, da je vstop naših predstavnikov v vlado nemogoč, ker nova koalicijska vlada, ne bo take kvalitete, da bi mogli socialni demokrati prevzeti za nje sklepe odgovornost. Vrhu tega bo nova vlada, če se sestavi, precej šibka zaradi tega, ker bodo tvorile večino načelno precej si nasprotujoče stranke. Drugo vprašanje pa je, če bo imela nova vlada resno voljo, da popravi krivice, ki jih je prejšnja zagrešila, če bo imela pogum, da napravi pošteno volilno pravico za volitev v ustavno oziroma narodno skupščino. In če bi vlada podala te garancije ter šla takoj na delo, potem je z ozirom na napredek v naši državi oportuno, da tudi naši poslanci omogočijo to delo in vlado podpirajo, tudi če ne vstopijo v vlado, v vprašanjih, ki se tičejo nas samih in ljudstva kot našega mandatarja.

Kriza seveda še ni rešena; tudi ne moremo preokovarati, kako se bo rešila, ali to prepričanje pa imamo, da more socialno-demokratska stranka v tem trenutku dati gnušni reakciji precejšen sunek v rebra.

Vobče pa je položaj dokaj nelasen. Polasnila nam prinese šele prihodnji dnevi, dasi tej pisani meščanski buržoaziji prav malo zaupamo, počakamo vendar, da potem o razvoju vladne krize in sestavi nove vlade lahko povemo jasno svoje mnenje.

Agitirajte za naše časopise!

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

Vrnitev naših ujetnikov iz Italije.

LDU, Dunaj, 9. (ČTU.) »Neuer Tag« poroča iz Pariza: Jugoslavija je zahtevala v Parizu, da se vrnejo vsi ujetniki, ki se nahajajo na Italijanskem. Na Tittonijev predlog, pa je konferenca sklenila, da se mora počakati na sklep miru z Nemško Avstrijo.

Po svetu.

MIROVNI POGOJI SE NE IZPREMENE.

LDU, Dunaj, 9. (ČTU.) »Wiener Mittagspost« poroča: Naš dopisnik je imel razgovor z odličnim ameriškim diplomatom. Nemški Av-

striji naloženi mirovni pogoji se kljub nadvse spretnemu menedžmanu dr. Rennerjevega bistveno ne bodo izpremenili. Ko je dopisnik omenil, da se bo na ta način Avstrija zrušila, je rekel diplomat: Ententa si bo od upnikov Nemške Avstrije dala izstaviti zakonit mandat, da razglasi takorekoko konkurz te države. Tozadevno je že vse ukrenjeno; ujetnike se bo imenovala komisija 7 članov, kot pravna upraviteljica konkurzne mase; v to komisijo bodo menda imenovani po en Anglež, Francoz, Amerikanec, Italijan, Belgijec, Nizozemec in Švicar. Vse kar se bo zgodilo, bo prav isto, kakor ako postane kaka velika delniška bančnina ali zavarovalna družba nezmožna plačevanja.

LISTEK.

A. S. Puškin:

Snežni metež.

(Poslovenil Fran Pogačnik).

Koncem leta 1811. v tej čudni dobi, je Gavril Gavrilovič živel na svojem posestvu Nenarodova. Silil je daleč naokrog za gostoljubnega in hubeznivega človeka. Sosedje so se vedno oglašali pri njem, da bi kaj prigriznil, pili ter poigrali z njim in njegovo ženo Praškovo Petrovno, a nekateri, da bi videli njuno hčer Marijo Gavrilovno, čvrsto, belo sedemnajstletno devoj. Imeli so jo za bogato nevesto in marsikdo si jo je namerjal dobiti zase ali za sina.

Marija Gavrilovna je bila vzgojena s francoskimi romani; posledica tega je, da je bila seveda — za ljubljana. Predmet njene hubeznosti je bil ubog praporščak, bivajoč na dopustu v rodni vasi. Samo ob sebi

se razume, da je mladi človek gorel v isti strasti in da so rodilski njegove ljubice prepovedali Mariji Gavrilovni misliti nanj.

Naša zaljubljenca sta si dopisovala in se videvala vsak dan na samem v gosti šumi ali v starem stoju. Tam sta se zaklinjala, da ostaneeta drug drugemu zvesta, tožila nad usodo in kovala razne naklepe. Na ta način si dopisuloč in se razgovarjajoč, sta prišla do sklepa: če ne moreva drug brez drugega živeti in če volja roditeljev nasprotuje najini sreči, ali ne smeva opraviti brez nje? — Razume se, da se je porodila ta misel najprej v mladeničevi glavi in da se je potem docela prilegla romantiški domišljiji Marije Gavrilovne.

Nastopila je zima in preprečila njune sestanke, tem živahnejše pa je postalo medsebojno dopisovanje. Vladimir Nikolajevič tako je bilo praporščaku ime, jo je v vsakem pisnu rotlj, naj se mu izroči, da se tai-

no poročita, se nekaj časa skrivata, nato pa padeta na kolena pred starši, ki poreko končno, ganjeni vsled ljubeške vztrajnosti in nesreče: »Otroka, pridita v naše naročje!«

Marija Gavrilovna je dolgo premišljevala. Mnogo načrtov za beg je odbila. Končno se je udala in sklenila, da se na označeni dan odtegne večerji in, pojde v svojo sobo pod pretezo, da jo boli glava. S strežnico sta se takoj domenili, da morata skozi zadnja vrata na vrt, sestiti na sani, ki bodo čakale za vrtom, in se peljati pet vrst od Nenarodova v selo Zadrino naravnost v cerkev, kjer bi in pričakoval Vladimir.

Večer pred določenim dnevom Marija Gavrilovna ni mogla vso noč spati. Pripravljala je za pot perilo in obleko ter napisala gnušljivo pismo sočutni gospodični, svoji prijateljici, drugo pa staršem. Poslavljala se je od njih s tožnimi besedami, izgovarjala se radi svojega prestopka na silno moč strasti in končala, da ji bo

najljepši trenutek v življenju, ko se bo mogla vreči pred noge najdražjih ji roditeljev. Ko je zapečatila obe pisni s tuskim pečatnim prstanom, v katerega sta bili vrezani dve goreči srci in primeren napis, se je vrgla na postelj, ko se je že svitalo in je zadremala. A še sedaj so jo dramile vsako minuto strašne sanje. Videla je, da jo je isti hip, ko je hotela stopiti v sani, da se napolne k poroki, zalotil oče, jo vlačil kruto po snegu in vrgel v podzemeljsko temnico. Letela je nizdol z nerazjasnjenim zanimanjem srca... Videla je nadalje Vladimirja, ležečega na trati, bledega, elavavljeneega. Prosil jo je umiraloč, naj pospeši svojo poroko z njim. In še druge prikazni so se pojavljale. Slednjič je vstala boli blede kakor navadno in s hudim glavobolom.

Oče in mati sta opazila njen nemir; njuna nežna skrb in neprestana vprašanja: »Maša, ali si bolna, Maša?« so trgala njeno srce. Skušala

se je pomiriti, kazati se veselo, a ni ji bilo moč. Prišel je večer. Ob nisl, da biva ta dan zadnjič v krogu svojih domačih, se ji je krčilo srce. Bila je komaj še živa; potihem se je poslavljala od vseh oseb, vseh predmetov, ki so jo obkrožali.

Podaj si se večerjat; srce ji je silno bilo. S tresočim glasom je izjavila, da ne more jesti in se je začela poslavljati od roditeljev. Ona dva sta jo poljubila in, kakor ponavadi, blagoslovila. Ona toliko da ni zaplakala.

Prišedši v svojo sobo, se je zgrudila na stol in solze so jo obile. Strežnica jo je skušala pomiriti.

Vse je bilo gotovo. Za pol ure je morala zapustiti roditeljski dom, svojico sobico, mirno deklško življenje. Na dvorišču je medlo; veter je rjul, šipe so se tresle in rožnate, vse se ji je zdelo grozno in slabo predznanenje.

(Dalje prin.)

FRANCOZI ZASEDEJO BOLGARIJO.

LDU. Saint Germain, 10. (DunkU.) »Temps« poroča iz Bukarešte, da bo francoska četa, ki so bile do sedaj nastanjene na Rumunskem, zasedle Bolgarsko in izvršile razorožitve. Bri Bulgariji v Dobrudzi se je našlo 60.000 skritih pušk, mnoge strojne in ročne granate.

Spopadi med Bolgari in Francozi.

LDU. Bukarešta, 9. (BTU.) (RDU.) Dacia) poroča: V Rahovem so bili zopet spopadi bolgarskih in francoskih vojakov garnizije. Bilo je 36 mrtvih. V Ruščuku so Bolgari umorili dva francoska civilista, ki sta prišla tja, da preiskujeta cestne izgrede. Francoski poveljnik je odredil nove aretacije.

BLOKADA RUSIJE SE OSTANE.

LDU. Saint Germain, 10. (DunkU.) »Intransigent« poroča: Vrhovni svet je sklenil, da ostane blokada proti Rusiji v veljavi.

Kočakova armada v razsulu.

LDU. Berlin, 10. (DunkU.) »Vorwärts« prinaša vest stockholmskega »Tagbladet«, da so boljševiki porazili Kočakovo armado, ki je v popolnem razsulu; v njenem ozadju so povsod izbruhnili kmetijski nemiri.

Rekvizicije žita v Italiji in zasedenih ozemljih.

LDU. Trst, 9. »Osservatore Triestino« javlja: Vrhovno poveljstvo kraljeve italijanske vojske odreja: Določba ministrskega odloka z dne 29. maja 1919, tičejoča se rekvizicije pšenice, ječmena in rži, veljajo tudi za ozemlja, zasedena po kraljevski vojski. Obenem določa tudi najvišje cene, ki so iste, kakor jih odloča ministrski odlok z dne 15. avgusta 1918. In sicer: drobnoprznata pšenica, 75 lir; dehelozrnata pšenica, 56 lir; oves 56 lir; ječmen 62 lir; rž 62 lir za kvintal v zalogi prodajalca. Prodajalec spravi blago v vreče, ki jih preskrbi kupec obenem z vrvtico. Po 1. avgustu 1919. obvezne cene za naslednje mesečne povške in sicer: za pšenico 40 stotin s 1. avgusta, za oves, ječmen in rž 30 stotin s 1. avgusta, za koruzo 30 stotin s 1. novembra za vsak mesec po navedenih rokih.

ITALIJANSKA ZBORNICA.

LDU. Rim, 10. (DunkU.) Agenzia Stefani poroča: Zbornica je v tajnem glasovanju sprejela volilno reformo z 224 glasovi proti 64 glasovom. Nato se je odgodila do 28. avgusta.

Francoska zbornica.

LDU. Saint Germain, 10. (DunkU.) Francoska zbornica je odgodena do 26. avgusta, potem pa bo začela s posvetovanjem o mirovni pogodbi. Senat se sestane 4. septembra.

CURIŠKA SOCIJALNA DEMOKRACIJA IN TRETJA INTERNACIONALA.

Zürich, 9. Narast radikalnega gibanja v Švici karakterizira sklep zürške socialno demokratične stranke ki je sklenila z 657 proti 5 glasovom na strankinem zboru v Bazlu, predlagati vstop v tretjo Internacionalo. V Bazlu je generalna stavka, stavkajo vsi delavci, le trgovine so odprte. Meščanski listi niso izšli in tudi promet se komaj vzdržuje.

OKLIC NEMŠKO AVSTRIJSKEGA IZVRŠEVALNEGA ODBORA VOJAŠKIH SVETOV.

LDU. Dunaj, 10. (DunkU.) »Arbeiter Zeitung« objavlja oklic državnega izvršilnega odbora vojaških svetov proletarcev in vojaški sukni. Oklic pravi z ozirom na ogrsko dogodke: Svarimo reakcijo, da bi skušala kakorkoli ogroziti našo mlado republiko. Vsak posamezni proletar bo rad dal življenje, preden si pustimo oropati težko borjeno svobodo. Vojaški proletarci bodite edini, spoznajete veliko nevarnost in pripravljajte se na boj.

Ogrska vlada prosi za kredit.

LDU. Dunaj, 9. (ČTU.) »Nene Freie Presse« poroča: Nova ogrska vlada namerava prositi Avstro-Ogrsko banko za velik kredit. Vlada je šele od 7. t. m. na krmilu, pa je že v tem oziru stopila v dogovor z nemško-avstrijsko finančno upravo.

MIROVNA KONFERENCA.

LDU. Pariz, 10. (Presebureau.) Nekateri listi poročajo, da namerava mirovna konferenca zavržiti svoje poslednje do konca meseca avgusta in med drugim rešiti tudi jadranski problem. Potem bi nastopile počitnice v mesecu septembru. Te informacije niso točne. Nikakor ni mogoče, da bi se ti posli mogli že sedaj definitivno rešiti. V resnici obstoji možnost, da bodo zavezništvi podpisali mir z Av-

strijo, a je zelo dvomljivo, da bi v tako kratkem času mogli likvidirati z Bolgarijo, a zlasti ne iz razloga, ker še niso predali preliminarne in se pozitivno ve, da se bo proti Bolgariji uporabilo enako postopanje, kakor se je z Avstrijo in Nemčijo. Iz vsega tega ni mogoče razvideti, kako bi bilo mogoče rešiti vse posledice do konca avgusta. Kar se tiče jadranskega vprašanja, je istotako dvomljivo, da bi se moglo rešiti v tem času to vprašanje. Vrhovni svet je preobložen z delom, zlasti z mirovnimi pogajanj z Avstrijo in dogodki na Madžarskem, pa vse to dokazuje, da mirovna konferenca ne more likvidirati v mesecu avgusta, a še manj, da bi odšla na dopust in da bi ne rešila vseh teh problemov.

Wilson zahteva ratifikacija mira.

LDU. Washington, 10. (DunkU.) Reuterjev urad poroča: Predsednik Wilson je v kongresu zahteval, da se mirovna pogodba hitro ratificira, ker mir ne more nastopiti, dokler je finančno in gospodarsko življenje v Ameriki uravnano po vojnem stanju.

Balfour pred odstopom.

LDU. Berlin, 11. (DunkU.) »Berliner Tageblatt« javlja iz Londona: Potrjuje se, da minister za zunanje posle Balfour odstopi v kratkem in da bo njegov naslednik lord Curzon.

Izjava Hooverja.

LDU. Saint Germain, 10. (DunkU.) Pred svojim odhodom je Hoover izjavil poročevalcu »Matin«: »Hoče z delavci na Češkem, Poljskem in na Balkanu govoriti na slični način, kakor je to storil z delavci na zahodu. Hoče jih zaključiti, naj z največjim naporom dvignejo produkcijo in na ta način rešijo svetovno krizo.

Za demokratiziranje železniške uprave v Nemčiji.

LDU. Nauen, 10. (Brezlično.) Se-le sedaj je postalo znano, da se je v začetku julija v Erfurtu osnoval srednjenemški blok železniških uradnikov v okrajih Frankfurt, Kassel in Magdeburg. Blok ima namen izsiliti demokratiziranje železniške uprave potom stavke. Tajno se organizira stavka, ki naj bi izbruhnila 1. sept.

Delavska zveza v Nelmstede.

LDU. Nauen, 10. (Brezlično.) V Nelmstede pri Magdeburgu se je ustanovila nemška delavska zveza, katere prvo načelo je, obveznost vsakega Nemca za telesno delo, ako zahteva skupna dobrobit. Tudi brezposelnih duševnih delavci naj v primeru potrebe delajo v premogovnih ali kmetijskih rudnikih, oziroma v poljedelskih obratih. Iz Magdeburga je odšlo večje število brezposelnih pod vodstvom častnikov na praktično delo v bližnji premogovni okoliš. Po tem vzgledu se je osnovalo še več podružnic. Dijaki se pozivajo, naj po ameriškem vzgledu za časa počitnic prevzamejo telesna dela, da si preskrbe sredstva za nadaljnje študije.

Plemenski boji v Chicagu.

LDU. Saint Germain, 10. (DunkU.) Kakor poroča »Chicago Tribune«, so se v Chicagu zopet začeli plemenski boji. Dva črca sta bila ubita, ranjenih pa je bilo 50 črncev in belokožcev.

KOLERA V MANDŽURIJI.

LDU. Amsterdam, 10. (DunkU.) »Telegraaf« poroča iz Tientsina, da je v južni Mandžuriji izbruhnila kolera, ki zahteva veliko žrtev.

POMANJKANJE ŽIVIL V AVSTRALIJI.

LDU. Amsterdam, 10. (DunkU.) Glasom »Telegraaf« poročajo »Times« iz Sidneya, da so morale v vseh avstralskih državah tovarne ustaviti delo. Pomanjkanje živeža je brezprimerno, vsled pomanjkanja hrane mnogi ljudje ne morejo delati. Pomanjkanje živil bo vlado nujno prisililo do tega, da bo poslala 10.000 domačinov v gozde, da se bodo mogli sami preživeti.

Vojaški proračun Francije.

LDU. Versailles, 10. (DunkU.) Finančni minister Klotz je v zbornici predložil vojaški proračun za zadnje četrtletje 1919. Zahteva kredit 5767 milijonov frankov. To je za 1200 milijonov frankov manj, kakor v prejšnjem četrtletju.

Stalna armada v Zedinjenih državah.

LDU. Pariz, 10. (ČTU.) »New York Evening Sun« poroča: Vojaška predloga ima namen, da izključi riziko onega, kar se je dogodilo leta 1917, ko smo vstopili v vojno. Predloga določa stalno armado 510.000 mož, ki bi bili vsak trenutek na mestu, ako bi začela kdaj nova vojna. Kontingent trajno izvečanih civilnih oseb bo armada takoj postavila na število 1.250.000 mož.

Proces proti Viljemu.

LDU. Pariz, 10. (DunkU.) Glasom »Evening News« se bo vršil proces proti bivšemu nemškemu cesarju v Hamptoncourtu pri Londonu.

Viljema naj se izžene.

LDU. Berlin, 8. (DunkU.) »Lassing« je priporočal, da bi se bivšega cesarja izgnalo, kakor svoj čas Napoleona.

Višinski rekord.

LDU. Saint Germain, 9. (DunkU.) Francoski aviatik Maurice Wallbaum je dosegel svetovni višinski rekord, ko je preletel z enim pasazirjem višino 7800 m. Dosedanji rekord je bil dosegel Avstrijec Bler z višino 6100 m.

Češki socijalni demokrati in ogrska protirevolucija.

LDU. Praga, 10. (ČTU.) Čehoslovaška socialnodemokratska stranka je imela 10. t. m. zelo obiskane ljudske shode, kjer je prišel na razgovor preobrat na Madžarskem. Mnogi so spremljali izvajanja govornikov z odobravanjem in živahnim plesanjem. Sprejeta je bila tudi resolucija, ki pravi: Čehoslovaški delavski proletarijat izjavlja, da republikanska demokracija državna oblika odgovarja globokemu uverjenju pretežne večine socialnodemokratskega proletarijata. Trdno smo odločeni, odbiti vsak reakcijski poizkus, ki stremi po spremembi državne oblike. Ves socialnodemokratski proletarijat, posebno njegov živeli v armadi, kličemo na branik. Dasi ne preči neposredna nevarnost, vendar priporočamo vsemu narodu največjo opreznost glede kakršnegakoli poizkusa proti-revolucionarnega preobrata. Zelo neprimerno nas dirne, da se je v varstvu rumunske armade in s sodelovanjem ententnih dostojanstvenikov izvršil protirevolucionarni preobrat. Čehoslovaški socialistični narod svari odgovorne ententne politike pred obnovitvijo vladavine Habsburžanov na Madžarskem in v Avstriji. Ustvaritev habsburškega prestola v naši sosedščini smatramo za izdajstvo idej, v imenu katerih so zapadne države izvojevale vojno proti militarizmu osrednjih držav. Z navdušenjem pozdravljamo socialistično konferenco v Lucernu. Pozdravljamo prvega predsednika naše republike Masaryka in ga zagotavljamo, da se vsikdar more popolnoma zanešati na češki proletarijat. Zaupamo Tusarjevi vladi, ki ni dopustila, da se naša vojska udeleži protirevolucionarnega prodiranja proti Budimpešti. — Po shodih so udeleženci priredili spreved na Stare Namesti.

Ministrska kriza.

Belgrad, 10. »Pravda« piše k ministrski krizi med drugim: Odlok Jugoslovanskega kluba je bil uspeh dogovora med dr. Korošcem in Protičem. Protič je vedel, da stoji skurina dr. Korošca na principu koncentracije, pa je hotel popraviti nekatere svoje dosedanje pogoje. Dr. Korošec je potem posredoval za ponovni razgovor med Protičem in Davidovičem. Tu je Protič izjavil, da stopijo radikalci pod gotovni pogoji v vlado in sicer, da ne bodo več dr. Vulič, dr. Poljak in Alaupovič v kabinetu, a Pribežević, da prevzame kak drug resort. O teh zahtevah so se demokratski posvetovali. Preobrat v Protičevem držanju je nastopil vsled tega, ker se je v radikalnem klubu pojavilo nerazpoloženje, ker menijo nekateri njegovi člani, da mora biti stranka v vladi, da ne ostabi svoje pozicije. Radikalni poslanci uvidevajo, da je Protič s krizo izgubil ne samo žezlo v vladi, temveč, da je povzročil tudi vprašanje obstanka radikalcev v vladi. — Socialisti so odposlali delegate v Zagreb, Ljubljano in Novi Sad, da se posvetojejo s svojimi tamšnjimi krogi o svojem postopanju. — Klub radikalnih disidentov se še ni izjavil. — Ribarčeva skupina hoče biti na vsak način v vladi. — Včeraj je bil položaj nastopen: V klubu radikalcev vlada veliko ogorčenje proti Protiču in prete nekateri njegovi člani z razkolom. Jugoslovanski klub še čaka, da vidi, kako bo uspelo novo približanje Protiča Davidoviču. Demokratski klub se je posvetoval in konstatiral, da bo mogoče doseči sporazum v programu nove vlade.

Z največjo gotovostjo se more računati, da bo kriza končno rešena v sredo, ko bo došlo do sestave novega kabineta.

na pogajanja, katera je vodil z radikalnim klubom zaradi sestave nove vlade. Davidovič se ni mogel strinjati s pogoji, katere je radikalni klub potem Protiča stavil v vprašanje sestave nove vlade. Davidovič ne ostane drugega nego to, da odloži poverjeni mu mandat, ali da sestavi novo vlado brez radikalcev. Eno je gotovo. Radikalni klub je šel v svojih koncesijah zaradi olajšanja sestave kabineta do skrajnih mej. Radikalci so pristali tudi na to, da Protič vstopi v kabinet kot resortni minister. Demokratska zajednica pa se ni hotela odzvati zahtevam radikalnega kluba glede odstranitve vzrokov, ki so izzvali krizo; zdi se, da želi pokazati, da ji ni do tega, da se ti vzroki odstranijo.

Neodvisni radikalci so izjavili, da ne vstopijo v kabinet Davidovičev, ako ne bodo sodelovali tudi radikalci.

Ob zaključku lista je dospela nepotrjena vest, da bo Davidovič prošil regenta Aleksandra za pooblaščenje, da bo poverjeni mandat za sestavo kabineta pronesel na člena kluba neodvisnih radikalcev.

Občni zbor Ljudskega odra v Trstu.

Dne 1. junija se je vršil v veliki dvorani »Delavskega doma« ob resni lepi udeležbi občni zbor te naše velpomembne kulturne ustanove. Pozdravil je zborovalce predsednik dr. Ferfolja ter nato podal besedo tajnika. Iz tajnikovega poročila poslušamo:

Po štiriletnem prisilnem dremanju se je dne 24. februarja 1918. sklical občni zbor »Ljudskega odra«, ki je ob oni uri štel 42 plačujočih članov ter je bil obremenjen z raznimi odgovori na zastavljena vprašanja in na neplačani računski in drugi. Podružnice v okolici so vse spale in sanjale sanje vojnih vpklicancev. Nad mestom pa je ležala mora kuge, lakote in vojne. Društveno stanje je bilo toraj »najlepše«. Takrat je občni zbor izvolil sledeči odbor: dr. Josip Ferfolja, predsednik; Rudolf Golouh in Andrej Bahun, podpredsednika; Vavpotič Anton in Josip Kolenc, blagajnika; Ferdo Kleinmayr in Pavla Hočvarjeva, tajnika; Fr. Sešek in Amalija Hartmanova, knjižničarja; Anton Jernejček, Amalija Regentova, Fr. Klimec, nadzorniki. Od teh danes ni več tukaj Golouha, Bahuna in Klinca. Ker pa je društveno delo dne do dne naraščalo, in je bila sila za sposobne moči, je odbor kooptiral v svojo sredo postopno sledeče člane: Antonijo Cesarjevo, Qantarjevo, Iv. Regenta, dr. Lavo Čermelja in Karla Vrabca. Od teh je Cesarjeva tudi odšla.

Od 24. februarja 1918. pa do danes 1. junija 1919. se je odbor posvetoval v 29 odborovih sejah, dalje se je vršil dne 26. maja in 23. junija 1918. sestanek članstva, dne 7. marca 1919. pa skupna seja s političnim odborom soc. demokratične stranke. Priredil je odbor 14 javnih predavanj, več društvenih izletov in 8. junija 1918. izposrno uspešno domačo zabavo. Poskrbel je odbor tudi za zastopstvo v Pragi pri slavnostnih prireditvah o priliki 50-letnice »Narodnega divdala«. Poskrbel je, da je poslovala društvena knjižnica redno dvakrat na teden. A sledeče čase je bil napeto zaposlen pri delovanju ustanovljivega se »Višjega kulturnega sveta« in pri probujanju oziroma snovanju svojih podružnic v okolici. In vse to se je vršilo med viro vojne, ter ko se je podiralo staro, do mozga gnilo cesarstvo, ko je buleila revolucija na tržaške ulice, in ko so se ustanovile sedanje razmere.

Članov, plačujočih, smo šeli 24. februarja 1918. točno 42, danes jih štejemo nad 300, a to so le člani osrednjega društva, nikakor niso všteti v to število člani že ustanovljenih ali pa porajajočih se podružnic, ki jih moremo ceniti tudi na par stotin. Da se je dvignilo članstvo do tega legepa števila, moramo pripisati mnogo želi po izoniki, ki preveča naše ljudstvo, dalje pa tudi dejstva, da se je »Ljudski oder« res potrudil ponuditi sredstva k izoniki v onl meri, ki mu je bila količjak mogoča. To se je godilo v prvi vrsti poton knjižnice.

Naša društvena knjižnica je naš zaklad. Tekom tega društvenega leta smo je preuredili ter pomnožili tako, da zdaj šteje 1400 knjig. V zadnjem času pa imamo zaznamovati s hvalnim srcem tudi jako lepe knjižne darove od strani zasebnikov in društev. Pričeli smo že z razpošiljanjem potovalnih knjižnic v naše podružnice. S prihodnjim društvenim letom na bo moral odbor glede preustroja knjižnice sklepati še najresnejša do- ločila. »Višji kulturni svet« je namreč naložil »Ljudskemu odru«, da prevzame skrb za ustanovitev lavne

ljudske knjižnice ter mu v ta namen nakazal že lepe vsote denarja.

Predavanj je »Ljudski oder« priredil skupno 14. Predavali so sledeči predavatelji:

Ferdo Kleinmayr: »Vpliv velikih zemljepisnih odkritij na kulturo evropskega ljudstva«. — Rudolf Golouh: »Vzgoja značaja«. — Ivan Cankar: »Očiščenje in pomlajenje«. — Dr. Pavel Grošelj: »Lakota, fiziologija prehrane«. — Alojzija Stebljewa: »Naloga ženstva v demokraciji«. — Dr. Alojzij Zalohar: »Človeška križ«. — Dr. Lavo Čermelj: »Materija in atomi«. — Fran Sešek: »Kruh starih narodov«. — Abditus-Prepeluh: »Bližnje socialne naloge slovenskega ljudstva«. — Prof. Martin Zgrablić (v hrvatskem jeziku): »Preradovič«. — Dr. Ivan Priatelj: »Levstik, Jurčič in Stritar, glasniki mladostenske kulture«. — Marija Kmetova: »Slovenska moderna« (dve predavanji). — Dr. Josip Volavšek: »Jetika in njena profilaksa«.

Zadnja tri predavanja so se vršila že pod novo vlado. Omeniti moramo, da nam je avstrijska policija prepovedala že naznanjeno predavanje Frana Milosta o »Boljševikih in pariški komuniki«, ki bi se imelo vršiti dne 30. maja 1918.

Vsa ta predavanja je občinstvo posečalo v obilnem številu, povprečno 250 poslušalcev, h katerim pa nismo prišli dijakov, ki jim je bil dovoljen prost vstop, in ki so se te pravice posluževali tudi v častnem številu. Najlepše obiskano predavanje je bilo ono, sedaj pokojnega Ivana Cankarja (20. aprila 1918), znano širomu občinstvu tudi radi polemike, ki se je razvila z ozirom na predavatelja izvajanja v dnevnem časopisu. Šteli smo tedaj blizu 600 poslušalcev, ki se jim je tedaj od preroških besed našega pisatelja prvaka vnovič dvignila nada na boljše dobo.

Dne 23. junija 1918. smo sklicali širšo odborovo sejo, sestanek članstva, na katerem se je razpravljalo o bodočem delovanju društva. Sestanek je bil dobro obiskan in izrazil se se krasne misli o nadaljnjem kulturnem delovanju. Žal da so nastopili zgodovinski dogodki vsako tako delovanje prekinili za precej časa. Ali zdaj je stopil na plan »Višji kulturni svet za slovensko delavstvo«, ki je popolnoma sprejel naš tedajni program in upamo, da bo kaj kmalu odprta prosta pot kulturnemu snovanju.

Predaleč bi vodilo, da bi vnovič podajal zgodovino o ustanovitvi »Kulturnega sveta«, ki vam je itak že znana. Posvetovali smo se v mnogih sejah o tem vevlaženem vprašanju, ki je bolj in bolj zadobivalo konkretne oblike; in slednjič — 9. marca 1919. je bil »Kulturni svet« tudi ustanovljen. »Ljudski oder« je poslal v ta »Kulturni svet« štiri delegate, ki so: dr. Ferfolja, dr. Čermelj, F. Kleinmayr, P. Hočvarjeva. »Kulturni svet« je takoj započel s svojim delom, in lahko trdimo, da je njegov eksperimentalni organ naš »Ljudski oder«. Omogočil je »Kulturni svet« izdajanje leposlovno poučnega te-tnika »Njive«, ki je tudi dete »Ljudskega odra«.

Ko smo vstopili lani v odbor, prevzeli smo žalostno nalogo likvidirati svoje podružnice, predvsem ono v Rojenu. Danes po preteku leta se podružnice zopet oživljajo. Podružnica v Sv. Križu že vzorno deluje, šteje krog 80 članov. Na Kontovelu, Opčinah, v Rojenu in pri Sv. Ivanu se podružnice vnovič probujajo, in upamo, da bodo imele kaj kmalu svoje ustanovne zbere. Pažljivo smo tudi posvetili samostojnim izobraževalnim društvom v Škedinju in pri Sv. Mar. Magdaleni zgorini.

Dostavljam še, da je »Ljudski oder« skrbel po svojih močeh tudi za razvedrilo svojih članov. Priredil je več društvenih izletov in eno, prav posrečeno domačo zabavo s sodelovanjem pevskega društva »Kola«.

Bodi vsem, prav vsem, ki so nam nesebično priskočili na pomoč pri tem našem delu, izrečena najprisrčnejša zahvala.

Zahvaljujem se sklepno v imenu odbora vsem onim listom, ki so rado volje prinašali naša društvena obvestila, ali drugače simpatično pozdravljali razne naše prireditve, in sicer menoma listom: »Napreč«, »Edinost«, »Demokracija«, »Lavoratore«, »Riscossa« in dr.

Tajnikovemu poročilu je sledilo blagajnikovo, iz katerega posnemamo, da je »Ljudski oder« danes v dobrih gmotnih razmerah, ter je začel svoje društveno leto 18-19. s prebitkom 1234 lir 18 st.

Poročilo knjižničarke hočemo v prihodnji številki dobesedno ponatisniti, ker vemo, da bo ravno tako zanimalo naše bralce kakor je navdušilo zborovalce in ker hrani marsikateri zlati nauk za naše knjižničarje.

Za danes posnemamo: 24. februarja 1918. je štela knjižnica »Ljudskega« 608 knjig. Nakupili smo 470 večina leposlovnih knjig ter naročili nekaj revij. Darovali so nam: dr. Ferfolja 14 knjig, Medičeva 10, Petrovec 6, Neimenovani 6, Regentova 2, Iva Sabadinova 60 (med njimi 11 dragocenih letnikov »Zvon« in »Slovana«). Od »Kulturnega sveta« smo prejeli 252 knjig, ki jih je darovalo »Učiteljsko društvo za Trst in okolico«. Pekovska strokovna organizacija nam je darovala 46 knjig, organizacija kemikarjev 38 knjig. Tekom leta smo izgubili le 9 knjig. Tako šteje knjižnica danes 1329 knjig. Odprta je bila knjižnica v minoletem društvenem letu 117 krat; izposodilo se je 5039 knjig, povprečni obisk je bil 81.

Vsa poročila so bila sprejeta brez debate in odobro se je podal absolutni. Nato so bile sprejete po odobri predlagane spremembe društvenih pravil (matičnih in podružničnih).

Izvoljen je bil nato sledeči odbor: dr. Lavo Čermelj, predsednik; Ivan Regent, dr. Joahim Ražen, Ferdo Kleinmayr, Anton Vavpotič, Pavla Hočvarjeva, Amalija Hartmanova, Ana Gantarjeva, Karel Vrabec, Albin Štok, Josip Ribičič, Silvester Škerl, Fran Plečko, Matija Lovko, Josip Sorn, odborniki; Anton Jernejčič, dr. Ferfolja, Josip Kolenc, Valentin Mešek, Amalija Regentova, nadzorstvo.

Dnevne vesti.

Žrjavi se jeseni selijo.

Kadar se bliža jesen, čujemo v ozračju večkrat prav milo čivkanje, ki jako ožono vpliva na poslušalca. Ljudje tedaj navadno prav modro prerokujejo rekoč: bliža se zima. Pri nas imamo pa še druge tiče žrjave, ki jih že dolgo časa nismo slišali. Spominjamo se le, da so pred nekaj leti odleteli na jug in da jih je takrat spremljala mila jokava pesem našega liberalnega časopisja. Naenkrat so se zatekli ti žrjavi zopet k nam, živeli in žrtvovali so se svojim naravnim nagonom in pohotu, ne da bi se bil kdo v javnosti bogve kako zanimal zanje. Čutili smo njih krempje v Mariboru, v Savinjski dolini, na Jesenicah, v železničarskem gibanju, v uradniških vprašanjih, ob splošni stavki, toda nismo pravzaprav vedeli, čigavi so. Niti danes ne vemo tako pozitivno, da bi jih mogli zapreti za aretacijo, vislicami in batinami. Nekateri celo trdijo, da so žrjavi v črnemeljski aferi, ko so zatočili tamkajšnje uradništvo iz »službene dolžnosti« in »popolnoma zaupno« v Belgradu, igrali ulogo, ki jim gre po njih naravnih dispozicij. Z eno besedo: žrjavi so »čistili« tam, kjer je bila najmanj njih naloga. Toda glej! Naenkrat opazamo zopet sumljive čivkanje žrjavov, in sicer sedaj v časopisju. Nekateri se čivkanja vesele, drugi ne. Za nas je pa stvar popolnoma enostavna: jesen prihaja, pride zima in narava zahteva, da se žrjavi izselijo od nas, ker prihajajo drugi časi, ki se ne ujemajo z naravo žrjavov.

Bančne kupčije.

Po Ljubljani kroži vest, da so kurirja tukajšnje zelo znane banke R. K., zasedli, ko je hotel izvesti v Nemško Avstrijo za en milijon kron zlatega denarja. Denar so mu konfiscirali. Mi pa vprašamo deželno vladu, kake konsekvence je izvajala proti tej banki, ki je tihotapcu izposlovala kurirsko legitimacijo. Zakaj vemo tudi preiskavo, da se dožene v koliko je banka interesirana pri tej kupčiji. Ta mož, ki je znan kot najhujši vojni trgovec, se je vozil z kurirsko legitimacijo polnih 6 mesecev dvakrat na teden na Dunaj in prevajal zlato in drug denar, dočim se navaden državljani zastojni trudi dobiti dovoljenja za potovanje čez mejo. Ta slučaj kaže, odkod izvirajo ogromni dobički gotovih bančnih zavodov in njih prijateljev!

Drobno.

— Mesto odškodnine! Iz Sarajeva se poroča: Sodrugi Buben, Zema in Pregrenik, ki so bili po nedolžnem zaprti na Prvi maj, so bili le dni pozvani na policijo, kjer se je od njih zahtevalo, da plačajo po deset kron in nekaj vinjarjev za hrano, ki so jo dobili v zaporu. Namesto, da bi se jim izplačala odškodnina za trpljenje v zaporu, kjer so bili po nedolžnem in po zaslugi sarajevskih denunciantov in provokatorjev, naj plačajo sedaj ubogi reveži, delavci, bosanski policiji za svojo nedolžnost še nagrado!

— Obratno vodstvo električne železnice v Ljubljani obvešča, da se mali otroci, donaveč šolska

mladina, mnogokrat brez vsakega nadzorstva igrajo na cesti ter mečejo kamenje in druge stvari na tir cestne železnice in celo v električne vozove. S tem povzročajo vodstvu električne železnice mnogo škode, pasazirjem samim veliko nevarnost. V ponovnih slučajih se bo najstrožje postopalo posebno proti starišem, kateri zanemarjajo svoje otroke.

— Borza dela v Sarajevu. V času od 16. junija do 20. julija je tu iskalo dela 348 moških in 99 žensk. Dela išče: 25 ključavničarjev, 3 keparji, 4 strojniki, 4 mehaniki, 5 elektrotehnikov, 11 stolarjev, 3 natakari, 25 pekovi, 2 mesarja, 5 knjigovozov, 1 krojač, 3 brivci, 6 rudarjev, 1 sedlar, 13 slikarjev, 1 tesar, 2 zidarja, 45 dinarjev, 16 trgovskih pomočnikov, 1 bančni uradnik, 2 šoferja, 1 optik, 3 čevljarji, 83 delavcev, 10 krojačev: v delo se sprejme: 20 dinarjev, 1 tesar, 110 gozdnih delavcev. Borza dela se nahaja v Skenderjevi ulici št. 14. Uradne ure so vsaki dan razen nedelj in praznikov, od 9. ure do 13. Prijave nezaposlenosti naj se izvršijo redno in naj se točno izpolni: 1. višina dnevnega zaslužka in 2. če je delavec sam odpovedal delo ali delodajalec in zakaj. Prijave se dajo brezplačno v uradu borze dela.

— Veselica. Zveza poštne organizacije priredi na dan Velikega Smarna, to je v petek dne 15. avgusta veselico s koncertom na vrtu in v veliki dvorani hotela Tivoli (prej Svicarija) v korist društveni blagajni za organizacijske namene. Na programu je godba, peje, ples, srečolov in šaljiva pošta. Vstopnina po 2 K za osebo, otroci prosti. Začetek ob treh popoldne. Društvo je prevzelo jedila in pijačo v lastno reziho. Vso potrebo prevzamejo iz prijaznosti društvene članice. Vstopnice se bodo prodajale od srede do četrta zvečer v trafikah g. J. Dolenceve v Prešernovi ulici.

— Zasačena vilmica. Delja Rasm. roj. 1894 in Sukko Sulcinan, roj. 1890., oba iz Visokega v Bosni, sta bila dne 4. t. m. zasačena od nekega policijskega agenta, ko sta skušala za vetrni odpreti neko prenočiščno sobo pri Orešku v Kolodvorski ulici. Za vse slučaje sta imela tudi vsak svoj nož v rokavi. Varnostni organ je takoj poklical svoje tovariše, katerim se je posrečilo oba aretovati ter sodniji oddati.

— Tatvina. Georg Dronka iz Arada se vrača iz Amerike in je izstopil z drugimi tovariši na takajšnjem kolodvoru. Ko je v soboto nameraval kupiti potni listek za nadaljevanje potovanja, je pustil za trenutek svojo listino pri blagajni ležati, ter ni opazil, da mu jo je neznan zlikovec skrivoma odnesel in zginil. Listina je bila iz črne usnje ter je vsebovala 180 ital. lir. 12 dolarjev ter več potnih in drugih listin na ime ovaditelja. Ker so za škodovalca posebno listine velike vrednosti, prosil isti, da bi mu zlikovec vsaj te povrnil in jih tukajšnji policiji odposlal.

— Smrt tihotapca. Iz Maribora poročajo: V četrtek, 7. avgusta, je hotel Jakob Velnar, sin mlinarja iz Oseka, okraj Št. Lenart, vtihotapiti lajca v Nemško Avstrijo. Seboj je vzel tudi samokres. Ko ga je zasačilo vojaštvo iz Nasove in ga hotelo ustaviti, je mož streljal na vojaštvo. Vsled tega so se vojaki poslužili orožja. Velnar je bil ranjen in nato kmalu podlegel rani.

— Strašno grozodejstvo. Z Devinščine poročajo: Pernarčičeva družina iz Devina se je pred kratkim vrnila iz begunskega taborišča na Stajerskem. Hiša v Devinu je bila popolnoma porušena, vsled česar so si Pernarčičevi napravili pri Sv. Ivanu leseno barako v gostilniško svrhu. Gostilno sta oskrbovala oče Josip in sin Alojzij. Pred štirinajstimi dnevi zjutraj je prišel k tej gostilni neki delavec in je našel Pernarčiča, očeta, ležečega na pragu, vsega v krvi. Mrtvega. Starac je imel sedem ran z bodalom. Delavec stopi nato še v barako in je našel tamkaj mladega Pernarčiča tudi mrtvega. Ležal je v celi mlaki krvi na postelji, devetkrat zaboden z bodalom. Ko je mož pogledal nekoliko okoli sebe, je zagledal na tleh listino, katero je seveda pobral in pregledal. Našel je, v njej razna pisma. Vse skupaj je oddal nemudoma na pristojnem mestu in varnostna oblast je tudi v resnici takoj zasledila storilce. Bili so trije italijanski vojaki, ki so jih našli pri bližnjem železniškem predoru speče. Bili so še vsi krvavi. Pri enem so našli 60 lir.

— Samomor. Bivši poveljnik tretjega kora v Gradcu Edvard baron Buccovati Vezza se je v nedeljo zjutraj v Gradcu ustrelil z revolverjem. Bil je 89 let star.

— Kongres jugoslovanske omladine v Zagrebu. Prejeli smo: Ker se bo prvi dan kongresa, ki se bo vršil

v prvi polovici meseca oktobra, poročalo o zgodovini predvojnega gibanja Jugoslovanske Ujedinjene Omladine, se prosijo tovariši, ki so v posesti gradiva in ki so aktivno sodelovali v gibanju, da napišejo o tem referate. Posebno opozarjamo tovariše na to, da nam pošljejo obširne podatke o padlih, o njihovem delovanju v gibanju pred in za časa vojne, njihove slike z biografijo. Osvornike za drugi in tretji dan kongresa zbirajo posamezne skupine na svojih predposvetovanjih. Centralni odbor JUO. obvešča vse seniore iz gibanja, organizacij in društev, od leta 1907—8 pa dalje do Vidovanskega kongresa leta 1914 na Dunaju, da se bo predposvetovanje članov Jugoslovanske Ujedinjene Omladine vršilo tri dni pred kongresom v Zagrebu in prosil vse tovariše, da prisostvujejo v čim večjem številu. Pripravljajni odbor je podvzel potrebne korake, da se omogoči vsem delegatom in udeležnikom brezplačna vožnja do Zagreba in nazaj ter stanovanje in hrano za čas kongresa. Zato je potrebno, da je tajništvo pravočasno točno obveščeno o številu tovarišev, ki bodo prišli v skupinah ali pa posamezno. Referate in podatke in vse, kar se nanaša na tajništvo, je treba poslati na naslov: M. Bartulić, Zagreb, Trg I. br. 4. (Opozorja se na izpremembo naslova).

— K stavki tiskarjev v Sarajevu. »Glas Slobode« od 7. t. m. piše: Naši sodrugi tiskarji v Sarajevu že nekaj dni stavkajo za izboljšanje mezd, vsled česar je moral tudi naš list »Glas Slobode« prenehati z izhajanjem za gotov čas. Koliko važnosti pa polagajo tiskarji na naš list, za to je najboljši dokaz njihov sklep, ki so ga sprejeli po svoji lastni inicijativi: Toliko časa, dokler bo trajala stavka, se stavi brezplačno na razpolago za tiskanje »Glasa Slobode« toliko tiskarskih delavcev, kolikor se jih bo potrebovalo. — S tem sklepom lepo manifestirajo za naš list in za našo pravično stvar. To so velike žrtve, ki jih stavkajoči prenašajo v času te neznosne druginje, ki še celo narašča. Ta zaveden korak tiskarjev smo morali povdariti. Njih zavedenost je tako velika, da jim je lahko jamstvo za skorajšnjo in popolno zmago.

Kaj pa bodo pa to rekli delodajalci? Ali morejo še en trenutek dvomiti o nezmožnosti vrst naših sodrugov?

— Ucinj obmorsko kopališče. V Ucinju je za našo državo obmorsko kopališče z južno klimo. Po lepoti tekmuje z najlepšimi kraji v Sredozemskem morju. Na vsak način bo potreba mnogo denarnih žrtev in truda za ureditev kopališča. Ucinj priporočujemo proti revmatizmu. Ucinj leži v Črnigori južno Skaderskega jezera.

Rešeni smo.

1.

LDU. Bukarešta, 5. (ČTU.) RDU. Dacia poroča iz Carigrada: Veliki mufti v Kairi je proučil koran in dognal, da je islamski nauk v nasprotju z vsakim boljševizmom.

2.

»Hrvat« od 9. t. m. poroča: Žicki škof dr. Velimirović je odredil, da se mora pri vsaki službi božji moliti za zmago Kolčakov armade proti boljševikom.

3.

»Appeal of Reason« prinaša dopis iz Cardiffa, v katerem se poroča, da je ondodni anglikanski pater dr. Johnson Irav-Dreac odredil, da morajo vse Kardiffske device, mlajše in starejše (Op. ured.: Teh bo presneto malo), ako se hočejo uspešno zavarovati proti skušnjavam, preden zapne ali pa v trenutku resne nevarnosti čitati vsaj štiri strani stare biblije ter moliti vsaj četrte ure za zmago angleškega orožja v Murmaniji.

4.

Jeruzalem, 3. (Reuter.) Jeruzalemski rabin Lewy je ukazal, da se morajo vršiti vsaki večer ob solnčnem zatonu posebne procesije po vseh starih zidovih Jeruzalema z glasnimi invokacijami za poraz boljševikov in v spomin na osvoboditev Palestine.

5.

Glasilo ameriških Slovencev »Prosveta« prinaša brzojav iz ameriških dnevnikov, da je glasom bi-tajskega uradnega lista »Lia«—i—imel cerkveni zbor v Pekingu pretekli teden posebne svečanosti in da se je ob tej priliki interniciralo na tajinstven način Budho, kako misli o boljševiški nevarnosti. Njegov odgovor da je pa bil silno nejasen. Reči je

hotel menda, da je boljševizem strašen pojav, da se pa Kitajski ne bo moglo v nobenem slučaju goditi slabše kakor sedaj. Njegovo prerokovanje smatra kitajski cerkveni zbor za neugodno znamenje, Molilo se bo za mir in srečo Kitajske.

Beležili smo vse te različne vesti, ker mislimo, da je vsaka oborožena intervencija proti Ljeningovi vladi z ozirom na gori omenjene odredbe čisto odveč.

Sodrugom iz Gline-Viča in Rožne doline.

Diskuzijskim večerom, kateri se vrše vsako sredo v gostilni pri Koroscu ob 20. uri sledi delavstvo z velikim zanimanjem, dokaz temu je, da nas je bilo ob pričetku desetorica, in sedaj zadnji večer 6. avgusta, nas je že bila polna dvorana. Dnevni red zadnjega diskuzijskega večera je bil »Imperializem«, važna tema, ki nam je precej pojasnila vzroke svetovne vojne in pohlepnost vladajočih držav v Evropi. Posebna važnost teh diskuzijskih večerov je v tem, da se polajni sodrugom svetovne probleme ter, da se ob enem nauče govoriti, pravilno razumeti in se pravilno izražati.

Prihodnjo sredo, 13. avgusta, imamo nov dnevni red, zopet ob 20. uri v istih prostorih, da slišimo in debatiramo. To se bo ponavljalo toliko časa, dokler bo tudi priprosto delavstvo zmoglo nastopati v javnosti in zagovarjati delavske cilje.

Pripeljite tudi žene s seboj.

Lep uspeh organizacije v Guštajnu.

V nobenem kraju ni delavstvo grozne vojne dobe tako kruto občutilo kakor v Guštajnski jeklarni. Med vojnim časom je razumel podjetnik Juri graf plein. Thurn v senci avstrijskih bajonetov do skrajnosti izrabljati ubogo slovensko ljudstvo. Po polomu se je hotelo to nadaljevati, izkoristiti se je hotelo delavstvo na vse konce in kraje.

Nemški šovinisti so namreč že po polomu hujskali slovensko delavstvo proti Jugoslaviji. Pri vojaških operacijah med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo se je nahajalo delavstvo v tem prijaznem položaju, da je imelo »opravka« enkrat z nemškimi vojniki, drugič pa z jugoslovanskimi. Nahajalo se je tudi vsled tega v neznosnih razmerah. Delavstvo tega kraja je sedaj domalega nago in boso, otroci so vsi razčepani in sestrnjeni.

Delavcem v jeklarni se je dajalo živila iz tovarniškega konsuma in sicer na »upanje« tako, da so nekteri bili zadolženi do čez 1000 kron. Niso mogli več izhajati. Občutili so nujno potrebo, da se napravi vsemu temu konec in združili so se konečno vsi delavci, uradniki in uradnice: organizirali so se v strokovno organizacijo kovinarjev. Kakor je prišel obrat pod sekvester, so delavci v silni posili takoj spomenico z novimi zahtevami, o katerih se je 2. avg. obravnavalo pod predsedstvom gospoda nadsvetnika ing. M. Pirnata, ter ob navzočnosti sekvestra dr. Maksa Obersnela, g. dr. Kandare, kovinarskega tajnika Ignacija Mihevca, obema ravnateljema ing. A. Jepruschka in Frana Beguša, ter 17 delavskih zaupnikov.

Sporazumno se je določilo, da se povisajo temeljne plače v sledeči izmeri:

a) pri temeljni plači do vstevši K 1.30 40%,
b) od K 1.30 do vstevši K 1.60 35%.

c) pri plačah nad K 1.60 za 30%; profesorinom se zvišajo plače za 40%; ženskam pa od 4 K na 7 K dnevno.

Določilo se je nadalje enkratni nabavni prispevek za vse delavce in sicer v znesku K 300, za žene in delavke pa K 150, ter za vsakega nepreskrbljenega otroka bodisi zakonskega ali nezakonskega pod 14 letom star še drugih 50 kron.

Ravnateljstvo se nadalje obvezuje preskrbeti delavcem za vse 4 zimske mesece 5 meterskih stotov premoga po režijskih stroških, ter priznava po 1 K dnevne draginske doklade vsakemu družinskemu članu.

V delavska stanovanja se bo upe-ljalo električno razsvetljavo. Stanarino, katero so dosedaj plačevali delavci kot ekvivalent za naravno stanovanja, odpade, nasproti-po pa dobe oni delavci, ki ne stanujejo v poslopih podjetja mesečno stanarino v naslednji izmeri:

a) samci K 15,
b) oženjeni brez otrok K 20,
c) oženjeni z otroci K 30.

Ravnateljstvo se zavezuje določiti, po ugotovitvi navedene cene

čistilnih sredstev in potrebi vsakega delavca mesečni pavšalni znesek, ki ga dobi delavec teh oddelkov na roke.

Obojestransko so se nadalje porazumeli, da se akord zviša za 5%.

Odplačevanje predumov na zivež se določa z 10% oziroma z najvišjim mesečnim obrokom 20 K.

Konečno izjavljajo zastopniki delavstva, da z ozirom na znano pomikanje tehnično-izobraženih moči nimajo ničesar zoper opetovano nastavljanje strokovnjakov nemškega pokolenja, kolikor niso na razpolago domačini, predvsem ni nikakoli razlogov proti bivšemu inženirju Lorberau-u in topilnem mojstru Bido-u, ker sta se napram delavstvu korektno obnašala in ker tudi v narodnostnem oziru nista zakrivila nikakih prestopkov. Odločno pa protestirajo proti temu, da bi se zopet nastavili v obratu drugi pobegli ali sivoječasno aretirani uradniki brez tehnične izobrazbe v prvi vrsti pa bivši ravnatelj A. Lirmerberger, ker je znan kot hujšak in je pristransko postopal napram delavcem slovenske narodnosti.

Nad tem uspehom svoje organizacije je delavstvo lahko ponosno. Veseli nas, da se je moglo z obojestransko dobro voljo in popustljivostjo priti brez hujših sporov do sporazuma, kar ni samo v interesu delavstva, marveč tudi v interesu naše industrije. Gospodje so morali pač sami uvideti težki položaj teh delavcev, ki so bili od prejšnjih avstrijskih mogotcev tako izkoriščani.

Zahvala gre vsem, ki so sodelovali pri mirni poravnavi zadeve, ki bo gotovo v največjem interesu podjetja. Zahvala gre našim zaupnikom, gre vsem gospodom, ki so sodelovali pri poravnavi. Zastopnikom oblasti in ravnateljstvu, ter gosp. sekvestru dr. Obersnelu, ki temeljito razumna potrebo podjetja, a tudi delavstva.

Iz Slovenije.

Vrhnika.

Kako se dela.

Ko je izbruhnila vojna, je postala Vrhnika pravi turški vilajet, v katerem sta paševala tajnik Seliskar in župan Tršar. Neljubne ljudi, da celo mutaste, sta pošiljala k vojakom. Premožne ljudi ter razne prijatelja sta pa oproščala. Izvoljeni kmečki zastopniki niso imeli nobenega upliva, temveč samo razni takozvani narodnjaki. Ti so si med seboj razdelili razne dobičkanosne referate: kakor referat za mast in živino itd. Iz rekvirirane svinjske masti so baše zajf-fo kuhali, siromak pa je moral izhajati brez zabele. Gorostasne stvari so se godile na občinski tehnični, na kateri edino se je smela rekvirirana živina tehati. Tako se je na en dan tehtalo 40 prašičev, ki so jih dobili tukajšnji mesarji za vrhnisko občino. Pravilo se je, da so pri vsaki glavni neopravičeno odtegnili 15—20 kg. Če je tako, je bilo na en dan za 4000 kron kmečkim žuljem ukradeno. Razdelili so si jih potemtakem seveda vrhniski vsemogotneži. Neki vol je baše na privatni tehnični celo 80 kilogramov več tehtal kot na zapri-seženi občinski.

Blago za obleke, katero je bivša Avstrija delila po znižanih cenah za revne sloje, so si menda v prvi vrsti razni gospodje privoščili. Siromak je dobil le kaj malega in še to slabo. Nek gospod n. pr. je baše dobil za svojo družino osem oblek, nek invalid z 7 otroci pa en par nogavici. Tako je tudi s sladkorjem za vkuhanje sadja. Odlični veliki v občini in nekateri drugi gospodje so dobili kar po 50 kg, dasiravno nimajo nekateri sadja. Posestniki sadnih vrtov ter drugi ljudje pa niso tri mesece prejeli niti najpotrebnejšega sladkorja.

Ob razsulu soške armade se je ustanovil narodni svet in narodna straža. V narodni svet so se spodobni gospodje sami volili, ter markirali častnike narodne straže. Gospodje v orlovski, drugi pa v sokolski uniformi, so dajali povelja narodni straži pri rekviriranju vojaškega blaga. Od začetka je straža marljivo vršila svojo službo. Moštvo pa je kmalu nvi-delo, da ponoci izgubja boljše blago, od katerega so imeli gospodje ključ. Zaplenjeno je bilo n. pr. več sto kilogramov masti, speha in masla. Drugi dan pa narodna straža, 60 mož, ni imela s čim zabeliti menažo. Moštvo je pričelo godrnjati. Gospodje so jih takoj krstili za boljševike in povdarjali, da je treba stražo razpu-stiti in jo nadomestiti s Srbi in orč-niki, v katerih so imeli nekaj časa varstvo. Orožniki pa jim sedaj naen-krat že presedajo.

Naša organizacija je narodno vlad-o v Ljubljani prosila, da bi se del zaplenjenega blaga prodal na javni dražbi. Vlada, ki je bila najbrže sla-

bo informirana, je pa odgovorila, da to ni mogoče, ker bi se s tem ne po krili dražbeni stroški, torej da je bolje, da se vse posameznikom odda. Tako sta potemtakem dobila od vlade tukajšnja dva glavna gospoda vse blago. Eden je dobil za 1200 K krasno pohištvo, katero je bilo vredno 15.000—20.000 K. Ako bi se vsa velikanjska množina blaga pošteno prodala, bi dobila vlada mnogo stošćakov; tako je pa dobila borih par tisoč. Naša gospoda tako rada prebavljajo boljševizem in kriči po vislakah. Ogleda naj si rajši gosposki boljševizem, ki ga je treba temeljito iztrebiti, da ne okuži poštenja vsega slovenskega naroda.

6. t. m. je tukaj pričela poslovati komisija za klasifikacijo konj, v kateri je bil tudi g. okrajni glavar, kateri se je spotoma brez dvoma poučil o aktualnih zadevah vrhniškega prebivalstva. Prepričani smo, da bi se ob tej priliki, če ne bi se bilo odkrilo znano milijonsko afero, z vso vneto gonilo o boljševiškem vprašanju v krogih, kateri pridejo v stik s komisijskimi funkcijami, in da bi gosp. glavarja primorali notirati si imena vrhniških boljševikov (to so sami strašni ljudje!) — to je socializem, kateri ne morejo s preklinitvi ovadban do živga. Tega hvala bogu zaenkrat ni bilo, vsaj ni bilo povoda, zlasti ker je postala večina takih vrhniških gospodov na mah tako molčeča, da človek komaj »mhm« spravi iz njih, in g. glavar ima svoje posebne mnenje — brez boljševiškega strahu, kadar bo šlo za blagor občine proti raznim škodljivcem.

V tem mnenju se je tudi vršila klasifikacija — in se je ob tej priliki, glej čudo, klasificiralo tudi dva JDS junaka z Vrhniške za nekaka boljševika, in sicer zato, ker nista mogla prigniti h klasifikaciji one konje, ki so jih dobili ob prevratu. Konjski salam pa to pot niso klasificirali, morda pride nanje še kdaj vrsta. Brez umevanja takratnega položaja in brez zmisla za prvovrstne konjske salame, katere so gotovo boljše, ker niso namreč »svinjske«, je komisija namazala nekemu mesarju — načelniku 17.500 kron globe ter potem nekemu drugemu 8110 kron. Ne bodeta jih rada plačala ljubljani mladi Jugoslavlji, za katero sta pripravljena sicer vse žrtvovati, dosejati pa prebivalca zanj in na njen račun vse kaj drugega, vendar jima to ne bo toliko škodilo, da bi morala vsled te žrtve stisniti pas in večerjati samo ostanke svojih konjskih salam...

Značilno je, da je bilo tukaj in kakor se opazuje tudi po drugih krajih, atka gnojna bula vzrok čezmernega brezplodnega narodnjakarstva in prenapetega navdušenja v namena zmenati sled in se omiliti. Zlasti ta dva sta imela dozdaj silno veliko se zgražati nad boljševiki ter sta puščala strup in nesnago z vsemi prikuhami njunega izuma na vrhniške socialne demokrate, katere sta do slednje smešila in zvala »berače«, in klicala krotlice na pomoč »sili« kakor pivka za dež. — Za kratko dobo, da ozdravi ta pravičen in zasluženi »svrk« po mošnji, bode miroval tudi klepetec, kateri je naše pero že dolgo časa ščepetal. Na svidenje pri salamah!

Mrhar.

Kultura.

— Razpis nagrad za dramo in opero. Hrvatsko zemaljsko gledališče je razpisalo v proslavo 25letnice otvoritve novega hrvatskega zemaljskega gledališča v Zagrebu (14. novembra 1920) dve nagradi. Ena za izvirno dramo znaša 5000 K, druga za izvirno opero 10.000 K. Rokopisi se morajo izročiti vodstvu kr. hrvatskega zemaljskega gledališča najpozneje do 31. decembra tekočega leta.

Koncerti in produkcije. Zborovanje Zveze gledaliških igralcev v Belgradu se je vršilo dne 9. t. m. V ponedeljek zvečer je bil koncert, pri katerem so sodelovali Rijavec, Križaj, Polakova, Trautnerjeva in Pospisilova. Dne 12. t. m. uprizore »Nauna«, pri čemer sodelujeta Rajčič

in Pavič. Po drugem dejanju se vrši mal koncert z gospodoma Primožcem in Križajem. V sredo, dne 13. t. m. bodo igrali »Mamsell Nittouche«. Nastopijo člani beogradskega, zagrebškega, ljubljanskega, novosadskega in skopjskega gledališča ter člani gledaliških družb Majduškovič in Gundulič.

Proti žigosanju denarja v Nemčiji. Osrednja zveza nemških bank je poslala državnemu finančnemu ministru spomenico, v kateri se izreka proti nameravanemu žigosanju nemškega papirnega denarja. Žigosanje bi po mnenju nemških bankirjev povzročilo usodno polnjenje plačilnih sredstev, nadaljnje poslabšanje kurza marke in poplave ponarejenega papirnega denarja. Zveza nujno zahteva, naj nemška vlada ne izvede žigosanja. Berlinške velebanke so mnenja, da bi trajalo žigosanje njihovih efektov skoro pol leta.

Gospodarstvo.

Sladkor za vkuhanje sadja. Ker so izčrpane zaloge domačih sladkornih tovarov in zadostujejo dovozi iz inozemstva le za neposredni konzum, se letos ne bo delil poseben sladkor za vkuhanje sadja. Tozadevne prošnje so brezpredmetne in se ne bodo reševale.

Odsek za prehrano ima na razpolago dva vagona prvovrstne vaze-line iz Poljske. Reflektanti za to blago naj vložijo prošnjo do 18. avgusta pri imenovanem odseku.

Razdelitev mineralnega olja. Iz Poljske sta dospela kot prva pošilja-

tev dva transporta različnih mineralnih olj. Ker je bilo ogromno število prosilcev za to blago, je odsek za prehrano pri razdelitvi tega kontingenta pritegnil zastopnike vseh prizadetih strok in sicer zastopnika kmetijstva montaničnih obratov, trboveljske premogokopne družbe, južne in državne železnice, obrtne in trgovske zbornice ter avtoreferenta. Došli kontingent se je razdelil popolnoma in sicer tako, da je krita najnujnejša potreba posameznih obratov. Posameznim prosilcem se dostavi neposredno po pošti nakaznice, na katerih je zaznamenovana odkazana množina ter trdka, pri kateri dobi isto. Vsako nadaljnje dopisovanje na odsek za prehrano kakor tudi tozadevno posredovanje naj se opusti. Kakor hitro bode na potu nova pošiljatev se prizadeji krogli pravočasno opozoriti, da javijo svoje potrebe.

Zamenjava nežigosanih bankovcev v Čehoslovaki. Čehoslovaško finančno ministrstvo menja nežigosane avstrijske bankovce, izvezši one po 25 K, 200 K in 10.000 K, za žigosane čehoslovaške bankovce za 60% nominalne. (Za 100 nežigosanih kron se dobi 60 žigosanih).

5000 kronski bankovci. Češki listi poročajo, da namerava izdati bančni oddelek čehoslovaškega finančnega ministrstva bankovce po 5000 kron. (To pa najbrž zato, da bodo vojni dobičkarji lažje šteli svoj denar, kajti delavec pettislovenskega bankovca ne bo nikdar niti v ruke dobil. Bogatašem se mora seveda vse olajšati, da bodo imeli manj dela, ker ga imajo sedaj menda preveč).

Najnovejša poročila.

DEPUTACIJA IZ BARANJA V PARIZU.

LDU. Osijek, 11. Veliki župan Baranja, dr. Pandurovič, na čelu deputacije baranijskih Jugoslovancev je zopet odpotoval v Pariz, da urgira boljše rešenje mirovne konference, da se vsa Baranja prikloni kraljevstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

SREDNJA TEHNIŠKA ŠOLA V BELGRADU.

LDU. Belgrad, 11. V ministru za trgovino in industrijo je bilo sklenjeno, da se v Belgradu otvori srednja tehniška šola, kjer se bodo izobraževali strokovni pomočniki tehnik. Ta šola se otvori, kakor hitro se dobi za njo primeren prostor.

RUDARSKA STAVKA V ŠLEZIJI.

LDU. Praga, 11. (DunKU.) Takaj stavka 35 do 40% vseh gorenje-šlezjskih premogovnikov.

ŽELEZNIČARSKA STAVKA V NEMČIJI.

LDU. Nauen, 10. (Brezžično). Pruski železniški minister je izdal na uradništvo proglas, kjer opozarja na nevarnost, ki preti državi in sploh vsemu gospodarskemu življenju vsled tega, ker je v štirih srednjememskih ravnateljstvih izbruhnila železničarska stavka, ki hoče izsiliti demokratizacijo železniške uprave. Minister pozivlja uradništvo, naj preneha s stavko, ki v sedanjem kritičnem trenutku pomenja zločin na vsem nemškem narodu in utegne povzročiti popoln polom gospodarstva življenja v Nemčiji. Minister poudarja na koncu svojega proglasa, da se bodo krivci morali zagovarjati radi svojega postopanja in da se bodo strogo kaznovali.

VPRAŠANJE ZASEDBE MESTA SMIRNE.

LDU. Lyon, 10. (Brezžično). »Figaro« poroča iz Carigrada, da so vrhovni zavezniki entitnih držav izročili Porti dve kolektivni noti. Prva se nanaša na sklep mirovne konference, poslani v Smirno komisijo, ki bo proučila zasedbo. Druga se nanaša na določitev za zasedbo ozemlja po grških četah. — Mirovna konferenca, pravi »Figaro«, je sklenila, da se zasedba smirenskega ozemlja poveri Grčiji. Odločitev pa

še ni končno veljavna; gotovo pa je, da bo imela na bodoče teritorialne določitve precejšen vpliv. Poročilo končuje z opazko, da bo vse človečanstvo odobravalo ta korak mirovne konference.

RAZŠIRJENJE BREZŽIČNEGA PROMETA V NEMČIJI.

LDU. Berlin, 10. (Brezžično). Nemška državna pošta uprava namerava razširiti brezžični promet v Nemčiji s tem, da bi bil Berlin z brezžičnimi brezžični zvezan z večjimi mesti, ki bi zopet obsevala z manjšimi brezžičnimi postajami. Sprejemne brezžične postaje za radiobrojavke iz Berlina bodo zlasti služile listom, ker se bo vest, od dana brezžični postaji, v kratkem razširila po vsej Nemčiji. Uredništva listov bodo dobila lasne brezžične sprejemne postaje.

EKSPLOZIJA.

LDU. Lille, 11. (Brezžično). Velika zaloga streliva je zletela v zrak. Dosej so 3 civilne osebe mrtve in 20 ranjenih, manjkajo pa podatki glede žrtev med angleškimi vojaki, kitalskimi delavci in nemškimi ujetniki.

STAVKA V AMERIKI.

LDU. New York, 11. (DunKU.) V New Yorku stavkajo nameščenci 12. gledališča. Stavka nameščencev Brooklinske nadulčne železnice je včeraj zjutraj končala.

To in ono.

Vratolomen letalec.

Eden izmed najbolj predznih vratolomnih letalcev je sedaj ameriški poročnik Ormer Locklear. Pred kratkim se je dvignil s svojimi tovarišem z veliko hitrostjo v zrak. Nekaj sto metrov pod njim je letel enako z veliko hitrostjo drug aeroplan. Poročnik je naenkrat skočil iz svojega zrakoplova na krili pod njim letečega. Skok se mu je popolnoma posrečil. Tudi drugače hodi med hitrim letom po krilih, krmilu in vseh mogočih zrakoplovovih delih.

Niso prenesli razpada Avstro-Ogrske.

»Zeit« poroča iz Züricha: Avstrijski generalni konzul Arnold Maurig pl. Sarnfeld je izvršil s svojo

sopogo vsled žalosti nad razpadom Avstrije samomor.

Aprovizacija.

Aprovizacija lužne železnice odaja svojim odjemalcem krompir po 90 vinarjev kilogram.

Izdajatelj: Josip Petejan.

Odgovorni urednik: Rudolf Golouh.

Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Strojnik, izprašan kurjač, za vsa strokovna popravila, liče službo. Ponudbe upravi lista.

Svilo, predeno in nepredeno, v štrcnah, kupuje po najvišji ceni trdka. Fran Kos, Ljubljana, Sodna ulica 7.

Višji šolski svet.

Štev. 11.329.

Poziv

vodstvom in ravnateljstvom ljudskih in meščanskih šol, nadalje vpojojenim učiteljem, ter vdovam učiteljev v Sloveniji.

Da se morejo čimprej odmeriti in nakazati aktivnim učiteljem in učiteljicam javnih ljudskih in meščanskih šol v Sloveniji draginske doklade, po naredbi ministrskega sveta kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev z dne 18. julija 1919, št. 515 Ur. list, se pozivljajo šolska vodstva in ravnateljstva, da nemudoma vpošljejo deželnemu knjigovodstvu v Ljubljani razkaznice za vsakega učitelja na šoli, tako da bodo vpisani podatki natančno v sledečem redu, eden pod drugim:

a) ime in predime učitelja; b) šolski kraj; c) ime soproge; pod d) se vpiše, če je učitelj vdovec; pod e) se vpiše, če je učitelj ločen od svoje žene in če je dolžan skrbeti za njeno vzdrževanje; pod f) se navede, če je žena učiteljeva tudi učiteljica ali državna uradnica, kje je nameščena in v kakšni lastnosti; pod g) se navede, če je učitelj oženjen z upokojeno učiteljico ali državno vpojojenko; h) imena otrok (tudi nezakonskih); dan in leto rojstva za vsakega otroka se navede, če je preskrbljen, glede otrok, ki so v državni službi je treba navesti, ker se jih v smislu 3. člena navedene naredbe ne sme upoštevati pri odmeri doklade; i) imena pastorkov in adoptivnih otrok; dan in leto rojstva; nadalje, če so preskrbljeni, kakor pod g) glede zakonskih otrok; j) glede neženjenih učiteljev in ne- oženjenih učiteljic, ki živijo v skupnem gospodinjstvu s starim očetom, ali s staro materjo, ali s starši, je treba navesti, ali zaradi pravne in moralne obveznosti dejansko pokrivajo največji del izdatkov za vzdrževanje teh sorodnikov zaradi njih uboštva. (Opozarja se torej na to, da torej po novi naredbi samski učitelji, ki živijo v skupnem gospodinjstvu z ubogimi brati ali sestrami, iz tega razloga ne bodo več dobivali višje draginske doklade. Zato bratov in sestra ni treba navajati.)

Podatki pod črkami g, h in i, morajo biti potrjeni od občinskega urada.

Razkaznice naj se izpolnijo po stanju od 1. julija 1919, torej se morajo vpoštevati tudi namestiti in začasni učitelji, ki so nameščeni samo do konca šolskega leta 1918—19. Namestiti in začasni učitelji, ki pred koncem šolskega leta niso dobili službenih prejemkov, se ne vpoštevajo, pač pa je treba izpolniti razkaznice za tiste namestine in začasne učitelje, ki so bili (v koroških in štajerskih šolskih okrajih) nastavljeni šele po 1. juliju 1919. Taki učitelji bodo prejeli draginsko doklado od 1. dne tistega meseca, ki sledi dnevu nastopa v službo. Pri raki učiteljih naj se v razkaznici pripomni, kdaj so nastopili službo.

Upokojenim učiteljem in učiteljicam vdovam bo višji šolski svet poslal goliče za prijavo z navodilom, kako jih morajo izpolniti. Če bi jih kdo po pomoti ne prejel, kadar jih drugi dobe, naj reklamira pri višjem šolskem svetu.

V Ljubljani, dne 3. avgusta 1919.

Predsednik: Vodnjak, I. r.

Št. 12.975.

Razglas.

Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane je sklenil v svoji javni seji dne 15. julija 1919 zvišati klavnino in je deželna vlada za Slovenijo s tamuradnim razpisom oddelka za kmetijstvo z dne 2. avgusta 1919, št. 3574 temu povišanju pridila.

Od 1. avgusta 1919 plačevati je iste pristojbine za zaklano, vpljano živali, kakor za klane v klavnici. Ravnotako je plačati:

od zaklanega prašiča . . . 6 kron,
od zaklanega teleta . . . 4 krona,
od zaklanega kostruna . . . 3 krona,
od zaklanega kozliča . . . 2 krona.

Gostilna

se prevzame v najem ali kupi. Prednost ima industrijalni kraj, vendar se upošteva tudi dežela.

Ponudbe pod »Skrbna gospodinja« poštroležeče Laško.

DRVA

cele vagone in tudi na m³ oddaja

Gospodarska zveza v Ljubljani.

Zahvala.

Izkrena zahvala vsem sodrugom in tovarišem, ki so nas tolažili ob smrti našega sina, brata

ANTON SMODIČA

kakor tudi vsem, ki so ga spremlili k zadnjemu počitku. Posebno se zahvaljujemo conj. sodrugom povsem in delavski godbi za izkazano sožalje pri pogrebu. Marija Smodič, mati. — Marija, Fani, Roža, Kati, Berti, brat in sestra. — Vozelj Anton, Rehar Mihi, svaža.

Priporočamo edino tovarniško zalogo

šivalnih strojev za rodbino in obrt ter njih posameznih delov.

POTREBČINE za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno BLAGO za OBLEKE.

Jos. Petellnc, Ljubljana, Sr. Peter Rasip, za vode desno.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

— Delniška glavica —
K 15.000.000.
Sprejema vloge na knji-
žice in tekoči račun proti
ugodnemu obrestovanju.

Rezervni fondi okroglo
K 4.000.000.
Kupuje in prodaja vse vrste
vrednostnih papirjev, finančna
orarične dobave in dovoljuje
— aprovizacijske kredite —